

2

AD PASTORES
AC MINISTROS ECCLE-
SIARUM IN ELECTORA-
TU SAXONIÆ

PIA AC NECESSARIA
Admonitio,

*Anno 1600. conscripta, nunc verò certis de causis
in lucem edita.*

ACCESSIT ALTERA
AD EOSDEM COMMONEFACTIO,
Anno 1610. concinnata.

1. Corinth. 14.

Omnia decenter & secun-
dum ordinem fiant.

SALUTEM IN DO-
MINO PRECAMUR.

CUM NOS AD SYN-
odum Dresdanam
de voluntate Illu-
strissimi nostri Ma-
gistratus deputati perlegere-
mus Acta visitationis, annis
proximè præterlapsis in hoc
inclyto Electoratu lauda-
biliter institutæ & pera-
ctæ : deprehendimus sanè,
statum Ecclesiarum in ple-
risque rebus ad doctrinam
fidei, disciplinam Ecclesia-

A 2 sticam

aticam, *ἡ ἁγία καὶ ἐκκλησιαστικὴ* perti-
nentibus, per DEI gratiam,
constare saluum et inconcus-
sum. Maximè verò lætamur,
& æterno Deo, Patri Domi-
ni nostri JESU CHRISTI, unà
cum Spiritu Sancto gratias
immortales agimus, quòd in-
ter tot, tantoq; frementis
Satanæ & mundi furores &
horribiles confusiones erro-
rum aliis in locis grassanti-
um, coelestem veritatem ver-
bi sui, (quemadmodum ea
patefacta est in Scriptura
Prophetica & Apostolica, et
in

in Augustana Confessione
prima ac invariata, cæterisq;
harum Ecclesiarum Scriptis
Symbolicis, in primis autem
libro Concordiæ partim
comprehensa breviter, par-
tim in controversis doctri-
næ capitibus explicata fusiùs,
& ad subscribendum propo-
sita) benignissime hætenus
conservavit, ejusque divi-
num Numen oramus suppli-
ces, ut eandem porrò quoq;
in his & aliis Regionibus atq;
terris illibatam conservet,
& ad posteritatem omnem, si

A 3

qua

quamodò futura est, clemen-
ter propaget, ad Sacrosancti
nominis sui gloriam, & pluri-
morum hominum perpetu-
am salutem, Amen.

Animadvertimus etiam,
plerosque Pastores ac Mini-
stros Ecclesiarum officium
facere, qua par est fide ac dili-
gentia, simulq; vitæ integri-
tate quandam ceu facem præ-
ferre, & exemplum dare ac
typum exhibere, ad cuius
formam Auditores quoque
vitæ suæ rationes compo-
nant. Hos monemus, ut qua
cœpe-

coeperunt fide studioq; per-
gant, sub indubia spe divinæ
promissionis: Esto fidelis usq;
ad mortem, & dabo tibi co-
ronam vitæ: Apocal. 2.

Porro quædam animad-
versa sunt; quæ omnino cor-
rectionem desiderant, de qui-
bus facere non potuimus,
quin pro ratione delegati
muneris vos admoneremus.

I.

PRIMO SUNT QUIDAM, LICET FOR-
tè pauciores, qui sepositâ librorû cu-
rà, res alias agunt, Apostolici Precepti
parùm memores: Attè de lectioni, exhortationi
& doctrinæ, 1. Tim. 4. Hinc adeò fit, ut de tritissimis

simis rebus, quæ laicis etiam notæ sunt, ex histo-
ria Biblica interrogari, quid respondeant, apud
se non invenient: In Articulis autem fidei penè
sint pueri, in controversiis verò, quibus hodie
concutitur Ecclesia, & quarum cognitio neces-
saria est docentibus, planè sint hospites ac pere-
grini. Horum supina negligentia cum ferri nul-
lo modo possit, monemus illos, ut ante omnia
sacrorum Bibliorum, dehinc Scriptorum Sym-
bolicorum lectionem sibi commendatam esse
finant, & rerum sacrarum cognitionem fami-
liarem sibi reddant, & ut Superintendentes, il-
lorumq; Adjuncti in speciali Visitatione dis-
quisitionem instituant, quid Ecclesiæ ministri
sux inspectioni aut visitationi subjecti, in sacris
Bibliis; quid in scriptis ab Ecclesiâ consensu
publico receptis, Augustanâ præsertim Confes-
sione & Formulâ Concordiæ, legerint aut didi-
cerint, ut hoc medio ad majorem diligentiam
excitentur, & non solùm pro se fidei suæ no-
rint ratione reddere, (hoc enim à quovis Chri-
stiano, laico etiam, Petrus Apostolus exigit) sed
insuper ut potentes sint ad redarguendos con-
tradicentes, & os illis obstruendum, aut certè
ex Catechetice doctrinæ capitibus præmonere
valeant, ac præmunire gregem adversus irru-
entes lupos, qui nunquam non in ovile Domi-
ni fraudulenter se insinuant. Pro-

Prodest hæc commonefactio, non tantum
ad veternum excutiendum iis, qui hactenus fu-
erunt negligentiores, sed insuper ad accenden-
dos cæteros, ut rei gravitate apud animum ac-
curatiùs expensâ donum sibi concessum assi-
duitate lectionis ac meditationis per DEI gra-
tiam magis atq; magis exuscitent.

II.

COMPERTUM ETIAM HABEMUS,
circa dispensationem Sacramentorum
Baptismi & Cœnæ Dominicæ non ser-
vari uniformem rationem: præcipuè verò in a-
ctiōne Baptismi, circa quæstiones de fide, secun-
dum articulum Apostolici Symboli à quibus-
dam non recitari integrè, sed mutilatè. Mone-
mus igitur, ut juxta tenorem Ecclesiasticæ or-
dinationis, hic articulus haud secùs atq; cæteri
duo plenè recitetur.

Rursum audimus, nonnullos in consecrati
pānis & calicis exhibitione formulā Testamen-
talem verborum institutionis (Accipe, ede, hoc
est Corpus Christi, quod pro te in mortem est
traditum. Bibe, hic est Sanguis Jesu Christi, qui
pro peccatis tuis effusus est) prorsus omittere,
B & a-

& aliã quadam uti formulã, Calvinianis hactenus usitatã. Ut ergo, quoad fieri potest, in ritibus conformitas seruetur, nec cuivis liberũ sit, pro suo arbitratu seu libitu potius mutare: quippiam, & innovare: Omnes atq; singulos ad Ecclesiarum Constitutionem anno 80. publicatam remittimus, quæ certam præscribit normam atq; formam partes omnes divini cultus legitimè peragendi.

Singulatim autem hortamur, ne quis in dispensatione Cœnæ, & Symbolorum Sacramentalium exhibitione præsumat ullam aliam usurpare formulam, præter eam, quæ verbis continetur Institutionis, & præmemorata Constitutionis Electoralis octavo Articulo palàm præcipitur.

III.

INTER RELIQUAS ECCLESIASTICI muneris partes, hæc quoq; numeratur, ut fidei Pastores ex Apostoli Pauli præscripto arguant & increpent, 2. Tim. 4. Ad dicitur autem: in omni lenitate & doctrinã. Danda igitur opera est, ne conviciis perstrepant conciones, neve sub alicujus zeli prætextu quippiam fiat absolum aut præposterum.
Quod

Quod cum ita sit, dignus est reprehensione im-
portunus zelus eorum, qui modum in objur-
gando tenere nequeunt, sed amarulentiâ ver-
borum animos auditorum à se abalienant, vel
quadam privata vindictæ cupiditate accensi
causas proprias agunt, & à quibus se fortè læsos
autumant, in illos è suggesto bilem suam evo-
munt, aut quæ per obscuros & incertos rumu-
culos acceperunt, illicò in suis concionibus
pro certis effutiunt. Quæ ratio, cum plus destru-
at, quàm ædificet, ac simul autoritatem Sacro-
sancti Ministerii prostituat: nomine illustrissi-
mi nostri Magistratûs admonitos illos volu-
mus, ut, si quando sunt auditores objurgandi,
faciant id cum debita moderatione & Christia-
na mansuetudine, & eos, qui delinquent, pri-
vatim admoneant, & gradus admonitionum à
Domino præscriptos observent: nihil agant ex
vindictâ, nihil ex affectu iracundiæ, nihil (ut A-
postoli verbis utamur) ex præcipitatione judi-
cii, sed hac officii Ecclesiastici parte, quæ circa
vitia auditorum castiganda occupatur, zelo so-
brio defungantur.

IV.

NIMIS ETIAM EST PERVULGATUM,
aliquàm multos Pastores in morem
atque modum politicorum homi-
num,

num, comam demetere, quosdam etiã in publico coetu ne quidem inter precationem; aut Evangelii prælectionem ex suggesto, vel etiam in peragendis reliquis divini cultus partibus capita denudare, & haud aliter, ac si legibus exempti sint, pileolos suos ne movere quidem: adhac esse quosdam illius præsumptionis, ut alios quidem Calvinismi reos agere soleant, si ad nomen Jesu capita sua non denudent, cum quidem ipsi (nescimus quo singulari privilegio) suos illos pileolos, ne quidem extremo attingant digitulo. Ne ergo his obverti queat id, quod Lucæ 4. legitur: Medice, cura te ipsum, vel etiam illud Ethnici: Turpe est Doctori, cum culpa redarguit ipsum: monitos esse volumus, ut, quod jubent alios, ipsimet factis exprimant, nec se Papali quodam fastu à talibus exemptos somnient.

Et quia Paulus Apostolus disertè scribit, Virũ, qui in Ecclesiæ coetu vel orat vel prophetat, si quicquam habeat in capite, de honestare caput suum: omninò debent Pastores huic Apostolicæ sanctioni se submittere, nec alius sapere vel le tanto Apostolo: Præsertim quòd ista nonnullorum consuetudo hætenus usurpata, non potest non esse cõjuncta cum suspicione fastus, superbiæ & singularis cujusdã præsumptionis, quæ
si

si in ullo nocet ordine, in eo certè, qui est mini-
strorum Ecclesie, non potest non plurimum in-
commodare.

Non ergo pudeat Evangelii Ministros, ut
externo habitu Pastoralis (præsertim in pera-
gendis Sacris) sic etiam comâ capitis à reliquo-
rum hominum ordinibus esse distinctos: ne de-
mensione comæ videantur æmulari mores Cal-
vinistarum, quorum Pastores à mercatoribus a-
liisve politicis personis vix ægrè dignosci pos-
sunt.

Sed & Scholarum Moderatores & colla-
boratores non solum in habitu, verùm etiam
moribus atq; gestibus se Politicis nimium con-
formare solent. Superintendentes ergo com-
monefacient illos decori; ut quia non in Scho-
lis tantùm laborant, sed in templis Ecclesie DEI
ministrant: ideò in omni conversatione tam
publica quàm privata proximè se accommo-
dent ad Ecclesiastici ordinis statum, præsertim
cum inter illos sint non pauci, qui & concio-
nando se exercent, & ad Ecclesiasticum munus
aspirant.

V.

VOS DAM AVDIMUS TABERNAS
frequentare cerevisiaras in oppidis,
ibique potitare. Quia verò neque

B. 3

hoc

hōc vacat insigni scandalo, præmonitos eos vo-
lamus, ne quid tale committant posthac, sed in
omnibus se formam pietatis, honestatis ac so-
brietatis, ut & reliquarum virtutum, exhibe-
ant: In eos, qui spretis salutaribus admonitio-
nibus deliquerint, animadverteretur eâ, quâ
par est, severitate.

Duo adhuc restant, de quibus vos ratione
vestrorum Auditorum commonefaciendos es-
se judicamus. Primò, quia nimis frequenter u-
su venit, ut vidui & viduæ post mortem prio-
rum conjugum, cupidè nimis & præproperè a-
nimum applicent ad novas nuptias ineundas:
pro nihilo interim ducentes, quid vel natura
postulet, vel honestas efflagitet: Idcirco decre-
tum in Synodo factum est, ut viris quidem se-
mestre tempus præfigatur, intra quod non nisi
gravissimis causis urgentibus (de quibus judi-
cium facient Consistoria) fas sit ad secunda vo-
ta descendere: Fœminis verò certis de causis
ante completum viduitatis suæ annum non sit
integrum, alias affectare nuptias.

II. Alterum concernit Scholas, quæ cum sint
Ecclesiæ & Reipublicæ Christianæ Seminaria:
Par est huc totis viribus elaborare, ut illæ flore-
ant, vigeantq; docentium ac discipulorum Studio,
& in-

& inter pueros delectus instituatur, qui sint ad
litteras naturali quadam & *Quæ* ingeniiq; boni-
tate apti, qui secus: ut illis quidem ad inchoa-
tum cursum strenuè continuandum quoddam
veluticalcar addatur: de cæteris verò, qui tardi-
oris sunt ingenii, parentes maturè per Pastores
& Ludimagistros admoneri possint, quò libe-
ros suos literis minùs aptos, ad opificia manua-
ria, vel alias honestas artes discendas & tractan-
das adhibeant: atq; sic gubernatio Scholarum
& Ecclesiarum majore cum fructu committi
possit iis, quos DEUS amplioribus ingenii doti-
bus instruxit.

Deniq; sit hic ceu scopus omnium vestra-
rum actionum, ut suam quisq; Ecclesiam incor-
rupto DEI verbo pascat, & quod docet alios, suo
etiam exemplo comprobet: omnesq; partes sui
muneris ad divini verbi canonem & ordinatio-
nis Ecclesiasticæ præscriptum conformet, ad-
eòq; ministerium suum plenè probatum red-
dat, idq; in gloriam omnipotentis DEI, qui ut
Spiritu suo vestris laboribus cœlitùs benedicat,
piis & ardentibus votis intimè precamur.

Vestri in Domino

confratres

*Deputati Theologi ad Syno-
dum Dresdensem.*

Reve-

Reverendis, Pietate &
doctrina, præstantibus
viris, Evangelium **CHRISTI**
in inclyto Saxoniae Electora-
tu docentibus, suis in
CHRISTO fratribus
dilectis.

SALU.

Stolus loquitur) hoc est, ad æ-
dificationem ac incremen-
tum Ecclesiæ, statusque pub-
lici dignitatem plurimum
conducunt. Quia verò haud
pauci reperiuntur, qui à tem-
pore divulgatæ Epistolæ ad
Ecclesiastica munia demum
accesserunt, ipsa necessitas
requirit, ut cum hi ipsi, tum
ii quoque, qui sub id tempo-
ris Ecclesiis præfuerunt; de-
nuò moneantur, ut quæcun-
que commonefactioni illi
inserta sunt, fideliter citraq;
cunctationem executioni

man-

mandare annitantur, ut si
quando ad visitationis nego-
tium redeundum erit, ipsa re
appareat, eos salutaria mo-
nentibus promptè paruisse.

○ Ceterum docent Acta vi-
sitationum, quæ de volunta-
te Serenissimi Principis Ele-
ctoris annis proximis iterum
fuerunt peractæ, aliquàm
multa se offerre, quæ cum e-
mendatione indigeant, si-
lentio haudquaquam sint
involvenda. Eorum è cumu-
lo pauca quædam excerpta,
priori Epistolæ subjungere

C. 2. vobis

voluimus, minimè dubitan-
tes, Pastores eosque omnes,
quibus salus publica curæ ac-
cordi est, obsequenter factu-
ros, ut tam hæc quàm priora
illa citra moram in plurimo-
rum commodum fructuosè
instituantur. Mense Aprili,
Anno 1610. Dresdæ.

I.

GRAVIS EST ADMONITIO IL-
la Apostoli, Gal. 5. (15.) Quòd si vos invi-
cem mordetis & comeditis, videre ne
ab invicem absumamini. Quemadmodum e-
nim Pax & Concordia in qualibet Republica
præcipuum est vinculum, quo subditorum sa-
lus & incolumitas sartatecta asseritur: ita in
Ecclesia potissimum ea est vis mutux consen-
sionis Collegarum, ut, si vel minimè inter eos,
vel in doctrina, vel in moribus ac cõversatione:
quo

quotidianâ, oriatur dissensio, non modo Audi-
tores enormiter offendantur: sed & religionis
puras apud hostes veritatis malè audiat: quin
progressu temporis alter alterum absorbeat, imò
penitus evertat. Accedit, quòd laborum Eccle-
siasticorum benedictio & Auditorum ædifica-
tio vix speranda apud eos, qui mutuis dissensio-
nibus sive manifestis, sive clandestinis, se invi-
cem laecerant, proscindunt, & persequuntur:
Ibi enim Dominus mandavit benedictionem,
ubi fratres cohabitant in unum: teste Davide,
Psal. 133. 3.

Hoc si pensi hodiè haberent Ecclesiarum
ministri, minus profectò dissensionum & rixa-
rum, vel certè minus simultatum inter ipsos gli-
sceret. Testis verò est experientia: Ambitio-
nis stimulis quibusdam in locis Pastores & Dia-
conos ita exagitari, ut hi illorum honori & di-
gnitati invident, eorumq; luminibus ac com-
modis, quâ possunt ratione obstruant: illi ve-
rò hos, præsertim si docendi donis præditi sint,
tanquam æquales ferre non possint. Quæ dis-
sensionum flammulæ plerumq; in tristissimum
tandem erumpunt incendium, quo Ecclesiæ
status satis periculosè concutitur: Adversa-
riis puritatem Religionis suggillandi occa-
sio præbetur: infirmiores denique gora-
vissimè offenduntur. Dabunt proinde

operam singuli ac universi Ecclesiarum Pastores ac ministri, ut extirpatis omnibus privatorum affectuum ac simularum igniculis, mutuae paci ac concordiae studeant, memores, aliquando gravissimas iustissimo mortalium iudici ac vindici, hujus etiam villicationis reddendas esse rationes.

III.

RORRO ILLUD QVOQVE gravi reprehensione dignum merito censetur, quod multis in locis, & quidem illustrioribus etiam, tum Pastores tum Diaconi usque adeo in officio socordes & negligentes sunt, ut vel plane nullis evidentibus causis praepediti, vel saltem in privatis, & culinae magis quam Ecclesiae inservientibus studiis ac negotiis expediendis occupati, rarissime intersint Collegarum suorum Concionibus: vel si forte templum sub initium Concionis sint ingressi: mox tamen inde, tanquam canis a Nilo resiliant: Imo Pastores quoque & Superintendentes, quibus tamen inspectio Ecclesiarum & Diaconorum est commissa, de Diaconorum suorum concionibus, quomodo ea se habeant, parum sint solliciti. Quae profecto secordia, praeterquam quod cum enormi offendiculo Auditorum est

est conjuncta, in orsum conscientiae aliquando
talem movere & excitare potest, ut Minister
Ecclesiae, qui usq; adeo negligenter suo functus
est officio, vix sit inventurus, quo facti rationes
sufficientes, tum Deo, tum Magistratui redde-
re possit.

Proinde serio monentur tum Pastores, tum
Diaconi, ut quid hac in parte sui sit muneris at-
que officii, assidue & diligenter cogitent: Con-
cionibus omnibus (nisi forte rationibus justis
impediantur) intersint, & suo exemplo tum ad
attentionem in audiendis concionibus, tum ad
studium ac fervorem in fundendis precibus
publicis Auditores incitent ac inflamment,
memores comminationis Propheticae: Male-
dictus, qui officium suum negligenter fecerit,
Jerem. 48. (10.)

III.

NON PROBAMUS CONSVE-
tudinem eorum, qui temere ac citra evi-
dentem causam quibusvis permittunt
suggestum conscendere ac conciones habere
ad populum. Res enim docet, multos esse, qui
vix a primo limine studium Theologicum salu-
tarunt, adeoq; verum ac genuinum concio-
nandi modum ignorant, aut certe parum con-
veni-

venienti habitu ad dicendum prodeunt. Sane
tales qui sunt non modò ad ædificationem Ec-
clesiæ nihil conferunt, sed pios quoq; vehemen-
ter offendunt & sacrum concionandi munus
propemodum in contemptum adducunt. Mo-
nemus itaq; Pastores eorumq; Collegas, ut
concionandi partes suo quisq; loco, fideliter ac
rectè ipsimet obeant, nec ad concionandum
quenquam admittant in posterum, nisi qui
probè instructus sit rerum sacrarum cognitio-
ne ac Præceptorum testimoniis, seq; Consisto-
rio, cui subest, modestè indicet, ut in doctri-
nam, vitam ac mores ipsius accuratè priùs in-
quiratur. Sint potiùs authores iis qui vel in
Scholis docent, vel pueros fidei suæ commis-
sos ad pietatem, virtutem, & literas domi atq;
in umbrâ informant, ut legendo, meditando,
discendo, orando, ad munia Ecclesiastica se
præparent, adeoq; tempus illud patienter & in
Spiritus humilitate expectent, quo ad functio-
nes sacras legitimo modo adhibeantur.

IV.

TANTA HODIE LOCIS OMNI-
bus morum ac vitæ corruptio est, ut non
pii solùm, sed & ipsa propemodum natu-
ra rerum ingemiscat, videaturq; extrema ac
fata.

fatalis quædam imminere rerum omnium con-
versio, multis auditorum perperam cogitanti-
bus, egregiè se defunctos suo munere, si ore te-
nus fidem jactent, ac scripturæ quædam dicta
de ineffabili DEI misericordia, ac gratuitâ ho-
minis peccatoris receptione demurmurate no-
rint, licèt interim vitam suam turpiter & ad in-
famiam usq; coinquent.

Meminerint igitur Pastores, ita annuncian-
dam esse perterrefactis mentibus doctrinam
Gratiæ, ut simul Legis mucrone præfractos ac
improbos (quorum ingens ubi vis numerus est)
saucient ac perterreant, adeoq; Christi & Ba-
ptistæ exemplo prædicationem Pœnitentiæ
graviter urgeant, istud auditorum animis in-
culcantes, Fidem, quâ justî reputamur coram
DEO, fructus bonos ex se fundere, inq; opera e-
rumpere, quæ secundùm DEUM facta sunt, ut
Christus Johan. 3. loquitur. Qui id negligit, ac
legis fulmine peccantes non coërcet, is omni-
nò ad se pertinere sciat id, quod apud Ezechie-
lem cap. 33. ignavis speculatoribus Dominus
comminatur, inquiens: Si, me dicente ad im-
pium, Impie morte morieris. Tu ei non
fueris locutus, ut se custodiat à viâ suâ,
ipse quidem impius in iniquitate suâ morie-
tur, sanguinem autem ejus de manu tuâ

D

requi-

requiram. Expendatur quoq; Caput 56. Esaiæ,
versic 10. 11. & illud Apostoli: Prædica verbum,
in sta opportunè, importunè, argue, obsecra, in-
crepa in omni patientia & doctrina, 2. Tim. 4.
Videatur & Judæ Epistola vers. 22. 23.

V.

QUUM MAGNA VIS ESSE POS-
sit scandalorum, tam apud firmos, quam
infirmos in fide, præsertim si ea profici-
scantur, vel ex vitâ ac moribus, vel ex habitu si-
ve vestitu minus honesto ac decente Pastorum
ac Inspectorum Ecclesiæ: operam utiq; illi e-
nixè dabunt, ut non modò ipsi per se, sed & u-
xores, liberi, ac universa familia pietati, humili-
tati ac modestiæ, in omnibus vitæ partibus stu-
deant: cum primis autem ab omni luxu in vesti-
tu abstineant: memores fulminis illius Salva-
toris: Væ homini, per quem venit scandalum: fa-
tius ipsi foret, ut in abyssum maris præceps da-
retur. Et illius Apostolici, 1. Tim. 3 Oportet E-
piscopum irreprehensibilem esse, liberos ha-
bentem subditos, cum omni modestiâ: similiter
& Uxores pudicas, modestas fideles in omnibus
& c. Et 1. Pet. 3. Mulieres sint subditæ viris suis, se-
ctantes sanctam conversationem, quarum orna-
men-

mentum non sit exterior capillatura, aut circumdatio auri (& gemmarum) aut cultus vestimentorum, sed homo absconditus cordis, in incorruptione mansuetudinis, & quiete Spiritus, qui in conspectu Dei sit multum perfectus.

VI.

NORUNT HAUD DUBIE PASTORES atq; Inspectores Ecclesiarum, Scholas oppidanæ, vel nostrâ adhuc memoriâ virtutis ac literarum officinas fuisse, in primisq; salutaria quædam τῆς θεογνωσίας πρὸς αὐτὴν τῆς αἰῶνος: optandumque foret, ita eas vel hodiè instructas atq; constitutas esse, ut ad Christi Ecclesiam civilemque vitæ consuetudinem amplissimi fructus ab illis expectandi essent. Verùm tanta, proh dolor, rerum omnium, ac Disciplinæ in primis diminutio facta est, ut adolescentibus, qui studiis hoc tempore invigilant, nihil videatur esse dissolutius. Et quod in primis reprehensione dignum est, præceptores reperiuntur ad eò officii sui immemores, ut quemvis discipulorum suis sistant uti moribus, nec corrigere studeant, si quid ab iis delinquitur, sed omnia omnibus permittant. Velamen quidem ignaviæ huic, imò verò ineptæ facilitati obtendunt, affirmantes, Bonæ indolis pue-

ros sponte officium facere, improbos verò nulla ratione emendari: Verùm secus res habet: Nam & probi qui sunt, licetiam deteriores fiunt; Improbi verò Disciplinae sanctioris beneficio in Virtutis cursum aliquando revocantur. Hanc igitur qui negligunt, ac juventutem suo ferri sinunt impetu, non præceptores, sed (sit dicto venia) depopulatores ingeniorum æstimandi sunt, quibus ob id grave suis temporibus Judicium subeundum erit, à quo neq; inspectores ipsi immunes erunt, qui ferre non possunt, ut disciplinae arctioris freno puerorum improbitas coërceatur. Rectè omninò Proverbiorum liber cap. 22. Stultitia, inquit, colligata est in corde pueri, & virga Disciplinae fugabit eam. Et memorabile est illud Senecæ: Qui non vetat peccare, cùm possit, jubet. Et alterum: Bis peccat, qui peccanti obsequium accommodat. Moneamus itaq; eos, qui scholis præfunt, ac Inspectorum munia sustinent, ut pristinam illam severioris Disciplinae rationem in usum revocare omninò studeant, ne stulta eorum facilitas necessitatem tandem imponat superioribus submovendi ejusmodi magistros, qui pueri fidei suæ commissos depravari, planeq; in transversum agi patiuntur. Rectè Cyprianus, Disciplina, inquit, custos spei est, fidei retinaculum, dux itineris salutaris, magistra Virtutis. Utique

VTINAM VERO ET A PA-
 rentibus obtineri posset, ut liberos
 majori curâ ad pietatem, modestiam
 ac mores bonos informarent: minus profectò
 improbitatis foret in omnibus vitæ ordinibus.
 Verùm quia plurimi admodum oscitanter offi-
 cium faciunt, adeoq; per turpem ac cunctis se-
 culis inauditam indulgentiam ad omne genus
 nequitiae fenestram liberis suis aperiunt: operâ
 dabunt Pastores, ut cùm ipsi filios habeant mo-
 rigeros cum omni honestate; tùm parentes ad
 idem præstandum salutaribus monitis flectant,
 sæpè multumq; animis ipsorum infigentes id,
 quod vox divina præcipit: Aues verba legis
 hujus filiis tuis, & loqueris de eis sedens domi
 & ambulans in itinere. Et 4. Capite, Docebis
 verba & acta mea filios tuos & nepotes tuos.
 Ad quæ porrò ea Spiritus Sancti oracula refe-
 rantur, quæ liberorum contumaciæ frenum
 injectum volunt, ut cùm in Epistola ad Ephesi-
 os 6. dicitur, Patres educate liberos vestros in
 disciplina & correptione Domini. Et libro
 Proverbiorum, capit. 23. & 22. Noli subtra-
 here à puero Disciplinam: Prout enim ad-
 sueverit quis in pueritia, talis erit in senectute.
 Et rursum, Virga æquè correptio tribuunt.

Sapientiam, puer au tē̄m relictus voluntati suæ
confundit matrem suam: Quibus verbis Scri-
ptura indicat, filios improbos non solum dede-
cori esse parentibus, sed plerunq; etiam i-
gnominiosâ morte perire. Sed & illud obser-
vetur parentum animis, quod Siracides cap. 30.
monet, inquit: Ne indulgeas filio tuo in pue-
ritia, nec excuses stultitiam ejus: Incurva cervi-
cem ejus in juventute, & tunde latera ejus dum
puer est, ne fortē præfractus fiat ac contumax,
(& quæ sequuntur.)

VIII.

IN MORE NONNULLI PO-
situm habent, ut si quando Pastores in
oppidis aut pagis ritu publico in sacri-
muneris administrationem immittendi sunt,
ut plurimum diebus Dominicis illud peragant,
ex quo id incommodi enascitur, quòd Concio-
nes interim aliis domi demandandæ sunt, haud
absq; piorum offendiculo, qui commodiore
tempore institui negotium illud rectè arbi-
trantur. Accedit, quòd integrum sæpè biduum
actui illi publico impenditur, inque cœnas &
prandia sumtus immodici sunt, quibus non ra-
rò Ecclesiastici redditus exhauriuntur, aut certè
mirum in modū affligitur ac oneratur populus. Et

Et quod multò etiam indignius est, non desunt,
qui in qualvis occasiones intenti sunt, ut eva-
gari creberrimè, ac neglectis officii sui parti-
bus, cum familia, quam secum trahunt, splen-
didè *Caeser* ac genio hilariter indulgere queant.
Miramur talia in eos cadere, qui ad omne pieta-
tatis, virtutis atq; officii decus Duces ac Magi-
stri aliis esse debebant. Verùm ea seculi hujus
infelicitas est, ut pauci admodum, quid officii
sui sit, animis secum expendent, adeoq; levi oc-
casione aliò sese abripi patiantur. Hortamur
itaq; Superintendentes, eorumq; Adjunctos, ut
Investituras, quas vocant, profestis potius die-
bus instituunt, inq; suscipiendo Visitationis ne-
gotio, ac ærarii Ecclesiastici rationibus cogno-
scendis (quæ cum ipso visitationis actu omninò
conjungendæ erant) eum observent ac teneant
modum, ne quid concionum domi negligatur,
nec sumtu nimio onerentur Ecclesiæ.

Scimus quidem, haud paucos esse qui offi-
cium suum rectâ consciëntiâ ac fide eâ, quæ DEO,
quæ Magistratui, quæ Ecclesiæ debetur, tam his
quàm aliis in rebus præclarè faciunt: quos etiâ
amplissima, ac nullo ævo finièda in Cœlis olim
expectat compensatio: At quia tamè reperiun-
tur, qui velut aliud agètes ab officii tram-

nun-

munquam deflectunt, cohortandos illos cen-
suimus, ut ad DEI in primis gloriam, ac salutem
Ecclesie, citra quæstus ac emolumentum proprii
respectum, in muneris sacri administratio-
ne pie ac laudabiliter deinceps
versentur.

Ad edificationem Ecclesie
querite, ut excellatis, 1. Co-
rinth. 14.

m-
m
cii
d
s
m
st
ni
ni
te
o-
ri
f
og
to
ce
m
ni
ci
p
p
e
e

Alte Handschrift
in
einer
alten
Handschrift

atica
nen
con
fum
& æ
ni n
cum
imn
ter
Sata
hor
rum
um,
bi fu
pate
Pro

perti-
ratiam,
oncus-
tamur,
Domi-
ri, unã
gratias
uòd in-
mentis
ores &
es erro-
assanti-
em ver-
um ea
iptura
lica, et
in

